

1. Mitkä ovat mielestänne Yhdenvertainen Suomi -ohjelman kolme keskeisintä tavoitetta, joihin tulisi kiinnittää enemmän huomiota?

Tunnistetaan ja puretaan yhteiskunnan eriarvoistavia rakenteita, Vahvistetaan viranomaisten yhdenvertaisuusosaamista eri tasoilla, Puututaan vihapuheeseen systemaattisella toiminnalla ja yhteistyöllä

2. Mitkä ohjelman toimenpiteistä ovat olleet erityisen hyödyllisiä?

- Yhdenvertaisuuslain osittaisuudistus. Lakimuutokset edistävät syrjintää kohtaavien oikeussuojaa. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnalla tulisi olla oikeus määrätä hyvitys syrjinnästä myös tasa-arvolain nojalla.
- Edistetään syrjimättömyyttä lainvalvonnassa ja vahvistetaan lainvalvontaviranomaisten kykyä tunnistaa viharikokset ja puuttua niihin. [Poliisiammattikorkean 2021 selvityksen](#) mukaan vihamotiivin tunnistamisessa ja käsittelyssä on puutteita rikosprosessissa, ja tuomiota kovennetaan vihamotiivin perusteella harvoin. Selvitys suosittaa viharikosluokituksen pakollista käyttöä rikosilmoituksen kirjauksen yhteydessä, esitutkintayhteistyön tehostamista, poliisin kuulusteluohjeistuksen päivittämistä sekä rangaistuksen koventamista koskevan pohdinnan laajempaa kirjaamista tuomioihin.
- Rakenteellisen rasismien tunnistaminen. [Rakenteellisen syrjinnän esiselvitys](#) antaa useita suosituksia rakenteellisen syrjinnän torjumiseksi sekä seurantamallin rakentamiseksi, esimerkiksi lainsäädännön yhdenvertaisuusanalyysi.
- Tiedolla vihaa vastaan –hanke ja syrjintää tutkiva hanke. Tietoa on runsaasti konkreettisten toimenpiteiden laatimiseen.
- Linjaus: Sisällytetään vuoden 2022 liikuntaa edistävien järjestöjen yhdenvertaisuusavustuksen yhdeksi hakukriteeriksi rasismien vastaisen toiminnan edistäminen. Edellytyksen tulisi olla pysyvä ja osa kaikkia valtionavustuksia, myös puolueiden.
- Linjaus: Voimavaroistetaan järjestöjä matalan kynnyksen palveluntarjoajina (tuki ja neuvonta) rasismien ja viharikosten uhreille. Antirasististen järjestöjen toimintaedellytysten turvaaminen on välttämätöntä ja tukee myös hallituksen työtä rasismia ja syrjintää vastaan.

3. Mitä muita asioita haluatte nostaa esille yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämiseksi suomalaisessa yhteiskunnassa?

- Esityksessä mainitut toimintaohjelmat työelämässä aliedustettujen ryhmien työelämään osallistumisen lisäämiseksi ja perus- ja ihmisoikeuksien edistämiseksi ovat tärkeitä kirjauksia. **Näiden valmistelussa on tärkeää kuulla kansalaisjärjestöjä laajalla skaalalla ja laajemmin kuin yhden sivun verran. Kuuleminen ei voi olla vain pintaa raapaiseva velvoite.**
- Yhdenvertaisuusvaltuutettu suosittelee seuraavaan hallitusohjelmaan uuden rasismien vastaisen toimintaohjelman laatimista. Uuden toimintaohjelman lisäksi 2021-2023 rasisminvastaisesta toimintaohjelmasta tulee tehdä arviointi, jonka puuttuvat toimenpiteet pannaan täytäntöön osana hallituksen lupaamaa yhdenvertaisuustyötä.
- Perhevapaakorvauksen leikkaus, perusteettomien määräaikaisten työsopimusten solmimisen mahdollistaminen, irtisanomisten helpottaminen, toimeentulotuen, asumistuen ja työttömyystukien leikkaus, indeksileikkaukset sekä suojaosien ja lapsikorotusten poisto, ensimmäisen sairauslomapäivän palkattomuus ja aikuiskoulutustuen lakkauttaminen ovat konkreettisia toimenpiteitä, jotka heikentävät sukupuolten tasa-arvoa.
- Oikeusministeriö esitti maalittamisen kriminalisointia 2022. Hallitus ei ole ilmaissut aikeita edistää asiaa, vaikka kriminalisointi on juuri käytännön puuttumista vihapuheeseen.
- **Rasismien vastustamisessa ja yhdenvertaisuuden edistämässä päätöksentekijöiden sitoutuminen näihin arvoihin ratkaisee kehityksen suunnan.** Tässä valossa ministereiden rasistiset ulostulot ovat erittäin huolestuttavia, eivätkä kaikki ministerit ole yksiselitteisesti irtisanoutuneet rasismista.
- Välttämätön osa rasismien torjuntaa on siihen puuttuminen. Ihmisryhmiä halventavien ja väkivallalla hekumoivien viestien kuitaaminen epäasiallisena käytöksenä vähättelee vihapuhetta. Vihapuheella on aina seurauksia, ja vihapuhe itsessään on väkivaltaa. **Tähänastiset ministerien rasistiset ulostulot edellyttävät yhdenvertaisuustyöhön panostamista myös rahallisesti, jotta lupaukset eivät jää leijumaan ilmaan.**
- Hallitusohjelman lukuisat heikennykset maahan muuttavien oikeuksiin, esimerkiksi pakolaishiintien laskeminen, perheen yhdistämisen huomattava vaikeuttaminen, kolmen kuukauden työssäoloaika, paperittomien ja heidän lastensa oikeuksien heikentäminen ja maahan muuttavien korkeat

tulorajavaatimukset, heikentävät rajusti yhdenvertaisuutta. **Näiden kirjausten poisto on edellytys yhdenvertaisuuden edistämiseksi tai edes ennallaan pysymiseksi.**

- Kasvavan islamofobian vuoksi valtakunnallinen tietokampanja islamista on tarpeen.
- Köyhyyden ja syrjäytymisen vähentämisen toimintaohjelman mukaan Suomi yrittää vähentää köyhyys- tai syrjäytymisriskissä olevien ihmisten määrää 100 000 henkilöllä (kolmasosa lapsia) vuoteen 2030 mennessä. Ohjelman mukaan sosiaaliturvajärjestelmää tulee kehittää ja välttää köyhyyttä lisääviä toimia. Tähän näiden hallitusohjelman perusturvaan kohdistuvat leikkaukset vievät kehitystä päinvastaiseen suuntaan.
- Ministeriöiden välinen koordinaatorakenne rasismien vastaisen politiikan osalta olisi tarpeellinen yhteistyön ja rakenteiden läpäisevän rasismien vastaisen työn mahdollistamiseksi.
- Perhe- ja lähisuhdeväkivallan sovittelusta luopuminen, silpomisen kriminalisointi ja turvakotien parannettu rahoitus ovat erittäin positiivisia kirjauksia.
- Hallituksen suunnittelema poikkihallinnollinen tasa-arvo-ohjelma on tärkeä, sen osana tulee laatia sateenkaari poliittinen toimintaohjelma.
- Pidämme välttämättömänä, että naisten edustus turvataan eri selontekojen (esimerkiksi puolustus selonteko) parlamentaarisisissa työryhmissä ja mahdollisessa maanpuolustuksen parlamentaarisisissa työryhmässä.
- Suomalaisten instituutioiden tulisi ottaa tehokkaammin käyttöönsä turvallisemman tilan periaatteet. Turvallisemman tilan periaatteiden tavoitteena on luoda tiloja, joissa kaikilla on sukupuoli, etniseen taustaan, ikään, vammaisuuteen sekä seksuaalisuuteen katsomatta mahdollisuus tuntea olonsa turvallisemmaksi.